

NHỮNG VẤN ĐỀ NỔI BẬT CỦA CHÂU PHI NĂM 2025 VÀ HỢP TÁC VỚI VIỆT NAM

**Đơn vị thực hiện: Phòng Nghiên cứu Châu Phi
Viện Nghiên cứu Nam Á, Tây Á và Châu Phi**

Tình hình chính trị đáng chú ý

Năm 2025, quá trình bầu cử ở nhiều quốc gia châu Phi diễn ra trật tự. Các đảng cầm quyền ở Bờ Biển Ngà (Cote d'Ivoire), Cameroon, Tanzania tái đắc cử thành công; Seychelles và Malawi thay đổi chính phủ; Gabon đã hoàn thành quá trình chuyển đổi chính trị trong hòa bình. Tuy nhiên, chất lượng và tính minh bạch của các cuộc bầu cử này thường xuyên bị đặt dấu hỏi. Tại Cameroon, Tổng thống Paul Biya, 92 tuổi, đã giành chiến thắng nhiệm kỳ thứ tám trong cuộc bầu cử ngày 12 tháng 10 năm 2025. Với hơn 43 năm cầm quyền, ông Biya hiện là nhà lãnh đạo lâu đời thứ hai tại Châu Phi. Cuộc bầu cử này bị phe đối lập cáo buộc là “trò hề”, khi các ứng viên tiềm năng bị loại bỏ một cách có hệ thống; quân đội được huy động trấn áp các cuộc biểu tình sau bầu cử, dẫn đến ít nhất bốn người thiệt mạng. Tương tự, tại Bờ Biển Ngà, Tổng thống Alassane Ouattara, 83 tuổi, đã tái đắc cử nhiệm kỳ thứ tư vào ngày 25 tháng 10 năm 2025 trong bối cảnh tỷ lệ cử tri đi bỏ phiếu thấp kỷ lục. Việc loại trừ đối thủ chính Tidjane Thiam do phản đối quốc tịch, đã gây ra làn sóng phản nộ trong giới trẻ, gia tăng chia rẽ chính trị tại quốc gia Tây Phi này (PBS New). Ngược lại, Malawi nổi lên như một điểm sáng hiếm hoi khi quá trình chuyển giao quyền lực diễn ra tương đối hòa bình.

Ngược lại, các vụ đảo chính tại Guinea-Bissau và Madagascar vào cuối năm cho thấy vai trò chính trị của quân đội vẫn là vấn đề nan giải. Chu trình “quản trị yếu kém – can thiệp quân sự – chuyển tiếp dân sự thất bại” tiếp tục lặp lại tại nhiều quốc gia, xói mòn niềm tin của người dân vào thể chế dân chủ. Sự thất vọng đối với các chính phủ dân sự không mang lại lợi ích kinh tế thực chất đã dẫn đến xu hướng ủng hộ ngầm cho các chính quyền quân sự tại một số khu vực.

Những vấn đề an ninh nổi bật

Thứ nhất, xung đột và bất ổn vẫn tiếp tục tại một số quốc gia Châu Phi

Cộng hòa Dân chủ Congo (DRC): Năm 2025 chứng kiến sự leo thang nghiêm trọng nhất trong hơn một thập kỷ của xung đột tại miền Đông DRC. Lực lượng M23, được cho là có sự hậu thuẫn của Rwanda, đã chiếm giữ các thành phố chiến lược như Goma và Bukavu, làm thay đổi cán cân quyền lực tại Bắc và Nam Kivu. Dù các nỗ lực hòa giải do Mỹ và Qatar bảo trợ đạt được một số thỏa thuận mang tính hình thức, tình hình trên thực địa vẫn rất mong manh khi các bên tiếp tục tái vũ trang và chuẩn bị cho các đợt giao tranh

mới. Sự can dự của các nước láng giềng như Rwanda, Burundi và Uganda càng làm gia tăng tính khu vực hóa của xung đột. Việc M23 xây dựng các cấu trúc quản trị song song cho thấy xung đột không chỉ mang tính quân sự mà còn là cuộc cạnh tranh quyền lực chính trị – kinh tế lâu dài, đe dọa ổn định của toàn vùng Đại Hồ.

Sudan: Cuộc nội chiến tại Sudan tiếp tục là một trong những thảm họa nhân đạo nghiêm trọng nhất châu Phi năm 2025. Sau giai đoạn đầu có lợi cho Lực lượng Vũ trang Sudan (SAF), Lực lượng Hỗ trợ Nhanh (RSF) đã giành lại thế chủ động thông qua các chiến dịch phản công và kiểm soát phần lớn miền Tây và miền Trung Sudan. Viễn cảnh phân chia ɤaκto đất nước ngày càng rõ rệt khi hai bên cùng cố quyền kiểm soát lãnh thổ. Các nỗ lực hòa giải do nhóm “Bộ tứ” (Mỹ, Ai Cập, Saudi Arabia và UAE) dẫn dắt gặp nhiều trở ngại, đặc biệt do cáo buộc can dự quân sự từ bên ngoài và lợi ích xung đột giữa các nhà bảo trợ. Bạo lực leo thang, cùng với các cáo buộc tội ác chiến tranh và diệt chủng, đã làm suy giảm nghiêm trọng triển vọng hòa bình và đẩy Sudan tiến gần hơn tới trạng thái quốc gia thất bại.

Sừng châu Phi và Somalia: Tại Sừng châu Phi, Ethiopia đối mặt với những thách thức cả đối nội lẫn đối ngoại. Tham vọng trở thành cường quốc khu vực của Thủ tướng Abiy Ahmed, thể hiện qua việc khánh thành Đại đập Phục hưng (GERD) và yêu cầu tiếp cận biển, gây căng thẳng gia tăng với Ai Cập, Eritrea và Somalia. Bên trong Ethiopia, các bất ổn tại Tigray và Amhara tiếp tục làm suy yếu năng lực quản trị của chính phủ liên bang. Somalia trong năm 2025 phải đối mặt với sự hồi sinh của al-Shabaab, lực lượng đã đảo ngược nhiều thành quả an ninh trước đó. Căng thẳng chính trị giữa chính phủ liên bang và các bang thành viên về cải cách bầu cử làm gia tăng nguy cơ chia rẽ chính trị, đe dọa tiến trình xây dựng nhà nước tại quốc gia này.

Khu vực Sahel và Tây Phi: Tại Sahel, các nhánh của al-Qaeda và Nhà nước Hồi giáo tiếp tục mở rộng phạm vi hoạt động, đặc biệt tại Mali, Niger và Burkina Faso. Việc các nhóm này kiểm soát các tuyến giao thương và áp đặt luật Hồi giáo tại một số khu vực cho thấy mức độ thách thức ngày càng nghiêm trọng đối với nhà nước trung ương. Sự suy yếu hợp tác an ninh khu vực, cùng với các chính quyền quân sự thiếu tính chính danh, đã tạo điều kiện cho chủ nghĩa khủng bố lan rộng.

Thứ hai, châu Phi là địa bàn cạnh tranh ảnh hưởng về an ninh của các cường quốc

Một đặc điểm nổi bật của năm 2025 là sự gia tăng cạnh tranh ảnh hưởng về an ninh của các cường quốc và “các quốc gia tầm trung” tại châu Phi, đặc biệt ở những khu vực bất ổn như Sahel và Sừng châu Phi. Nga tiếp tục duy trì hiện diện an ninh thông qua việc tái cấu trúc lực lượng Wagner thành “Africa Corps” trực thuộc Bộ Quốc phòng Nga. Dù uy tín của Nga suy giảm do tình hình an ninh xấu đi tại các quốc gia Sahel thân Nga, Nga vẫn nỗ lực mở rộng ảnh hưởng từ các quốc gia không giáp biên ra khu vực ven Đại Tây Dương, thông qua quan hệ với một số nước Tây Phi.

Bên cạnh đó, Trung Đông và Thổ Nhĩ Kỳ nổi lên như những tác nhân ngày càng có vai trò lớn trong đảm bảo an ninh Châu Phi. Saudi Arabia, Các Tiểu vương quốc Arab Thống nhất (UAE), Qatar gia tăng can dự ngoại giao và an ninh, đặc biệt trong xung đột Sudan và các sáng kiến liên quan đến Biển Đỏ. Thổ Nhĩ Kỳ mở rộng hiện diện quân sự và hợp tác an ninh tại Tây Phi, cho thấy sự dịch chuyển “từ vai trò kinh tế - nhân đạo sang vai trò an ninh - chiến lược”. Trong khi đó, Mỹ tiếp tục duy trì ảnh hưởng thông qua trung gian hòa giải và hợp tác an ninh, song phải đối mặt với sự cạnh tranh ngày càng quyết liệt từ các đối thủ, thậm chí đối tác khác.

Tình hình kinh tế

Tăng trưởng kinh tế

Trong năm 2025, kinh tế châu Phi tiếp tục tăng trưởng mặc dù bị ảnh hưởng bởi các yếu tố bên ngoài như xung đột thương mại, lạm phát toàn cầu. Theo dự báo của Liên Hợp Quốc (UN) và Ngân hàng Phát triển châu Phi (AfDB), tăng trưởng GDP toàn châu lục năm 2025 đạt khoảng 3,7-4,0%, cao hơn mức trung bình toàn cầu nhưng thấp hơn mức tăng trưởng cần thiết để cải thiện thu nhập bình quân đầu người và tạo việc làm bền vững (UN, AfDB, 2025). Động lực tăng trưởng chủ yếu từ sự phục hồi của các nền kinh tế lớn (như Ai Cập, Nigeria, Nam Phi) và sự ổn định tại nhiều nền kinh tế Đông Phi.

Đông Phi tiếp tục là khu vực tăng trưởng nhanh nhất của châu Phi trong năm 2025. Ethiopia, Kenya, Rwanda, Tanzania và Uganda duy trì mức tăng trưởng GDP tương đối cao nhờ cầu nội địa bền vững, đầu tư công vào hạ tầng và sự phục hồi mạnh mẽ của du lịch quốc tế. Uganda ghi nhận mức tăng trưởng cao hơn trong giai đoạn 2025–2026 khi hoạt động xuất khẩu dầu thô từng bước ổn định, dù vẫn tiềm ẩn rủi ro về môi trường và quản trị tài nguyên (IMF, 2025).

Ngược lại, tăng trưởng tại Trung Phi tiếp tục ở mức thấp hơn so với các khu vực khác. Nguyên nhân chủ yếu do sự đình trệ kéo dài của ngành dầu khí tại Chad, Guinea Xích Đạo và Gabon, cũng như những bất ổn chính trị và xung đột nội bộ tại Cộng hòa Trung Phi. Việc phụ thuộc vào xuất khẩu tài nguyên thô, trong khi tiến trình đa dạng hóa nền kinh tế diễn ra chậm chạp, tiếp tục hạn chế khả năng phục hồi và thu hút đầu tư của khu vực này (AfDB, 2025).

Tại Bắc Phi, kinh tế biến chuyển tích cực hơn so với giai đoạn 2022-2024. Ai Cập hưởng lợi từ các gói hỗ trợ tài chính quốc tế và cải cách tỷ giá, qua đó giảm bớt áp lực cán cân thanh toán và củng cố dự trữ ngoại hối. Morocco và Tunisia ghi nhận sự phục hồi của du lịch và xuất khẩu sang châu Âu, trong khi Libya vẫn đối mặt với rủi ro chính trị. Tăng trưởng kinh tế khu vực Bắc Phi năm 2025 đạt khoảng 3,8-4,2% (IMF, 2025).

Khu vực Nam Phi tiếp tục là điểm nghẽn tăng trưởng của toàn châu lục. Mặc dù tình trạng thiếu điện nghiêm trọng trong giai đoạn trước đã được cải thiện, tăng trưởng GDP của khu vực Nam Phi năm 2025 vẫn chỉ dao động quanh mức 1-1,5%, phản ánh những hạn

chế mang tính cấu trúc như năng suất lao động thấp, đầu tư tư nhân yếu, tỷ lệ thất nghiệp cao và kéo dài (WB, 2025).

Lạm phát

Mức lạm phát tại châu Phi năm 2025 có xu hướng giảm so với giai đoạn 2022-2024, nhờ sự ổn định của giá cả hàng hóa quốc tế và tác động của các chính sách tiền tệ thắt chặt được triển khai trước đó. Tuy nhiên, mức lạm phát vẫn duy trì ở ngưỡng cao tại nhiều quốc gia, đặc biệt là những nền kinh tế chịu áp lực mất giá tiền tệ và phụ thuộc lớn vào nhập khẩu lương thực và nhiên liệu. Năm 2025, một số quốc gia tiếp tục ghi nhận lạm phát hai chữ số, bao gồm Nigeria, Ethiopia, Malawi, Sudan, Zimbabwe (IMF, 2025).

Chính sách tiền tệ

Một số ngân hàng trung ương Châu Phi bắt đầu nói lỏng chính sách nhằm hỗ trợ tăng trưởng và ổn định thị trường tài chính, trong khi nhiều quốc gia khác vẫn duy trì lập trường thận trọng hoặc tiếp tục thắt chặt tiền tệ để bảo vệ đồng nội tệ và kiểm soát lạm phát. Điều này phản ánh dư địa chính sách vĩ mô của phần lớn các nền kinh tế châu Phi vẫn còn hạn chế (AfDB, 2025).

Gánh nặng nợ công

Thâm hụt ngân sách tại nhiều quốc gia Châu Phi năm 2025 ở mức cao, trong khi nghĩa vụ trả nợ chiếm tỷ trọng ngày càng lớn trong chi tiêu công. Tuy tỷ lệ nợ công trung bình của châu Phi được dự báo giảm nhẹ trong năm 2025 nhờ các nỗ lực củng cố tài khóa và tái cơ cấu nợ, song vẫn duy trì mức cao so với giai đoạn trước đại dịch (AfDB, 2025). Theo thống kê, tỷ lệ nợ công trung bình của châu Phi vào khoảng 26% GDP (WB, 2025). Áp lực trả nợ của các quốc gia này được dự báo vượt 101 tỷ USD năm 2025. Ví dụ tại Ai Cập, Ghana, Kenya, Nigeria, Angola, lãi vay chiếm tỷ trọng rất lớn trong tổng thu ngân sách, thu hẹp đáng kể nguồn lực dành cho đầu tư phát triển và an sinh xã hội. Nhiều quốc gia phải cắt giảm chi tiêu cho y tế, giáo dục, an sinh xã hội (data.one, 2025).

Theo ước tính, có khoảng 21 quốc gia châu Phi thu nhập thấp đang ở trong tình trạng nợ xấu hoặc khủng hoảng nợ, liên quan đến cả nợ song phương, nợ đa phương và nợ khu vực tư nhân. Từ đó, gia tăng rủi ro đối với ổn định tài chính trong trung hạn (Muriuki, 2024; World Bank, 2025). Do đó, nợ công tiếp tục là một trong những vấn đề kinh tế vĩ mô ảnh hưởng lớn đến châu Phi năm 2025, đặt ra nguy cơ cao nếu không cải cách kịp thời (UN, 2005).

Những vấn đề xã hội của Châu Phi năm 2025

Lao động và việc làm

Thị trường lao động tiếp tục là thách thức lớn nhất đối với phát triển kinh tế - xã hội của châu Phi trong năm 2025. Dù tăng trưởng kinh tế có cải thiện nhưng không đủ nhanh để tạo ra số lượng việc làm cần thiết cho lực lượng lao động trẻ. Tỷ lệ thất nghiệp chính thức ở nhiều quốc gia vẫn ở mức cao, tiêu biểu như tại Nam Phi, nơi tỷ lệ thất nghiệp duy

trì trên 30% (WB, 2025; Gumbi, 2025). IMF ước tính, châu Phi cần tạo ra khoảng 15 triệu việc làm mới mỗi năm trong thập kỷ tới để đáp ứng tốc độ gia tăng dân số trong độ tuổi lao động (IMF, 2025).

Tại phần lớn các quốc gia châu Phi cận Sahara, khu vực phi chính thức tiếp tục đóng vai trò chủ đạo trong hấp thụ lao động, đi kèm với chất lượng việc làm thấp, năng suất thấp, thiếu an sinh xã hội. Theo ILO, hơn 85% việc làm tại châu Phi là từ khu vực phi chính thức (Blessing Chipanda, 2025). Tỷ lệ thanh niên không đi học - không việc làm - không đào tạo ở khu vực hạ Sahara vẫn trên 21% năm 2025 (ILO, 2024).

An ninh lương thực

Thực trạng an ninh lương thực của Châu Phi năm 2025 tiếp tục xấu đi. Báo cáo của FAO/WFP cho thấy số người rơi vào tình trạng mất an ninh lương thực khẩn cấp gia tăng, đặc biệt tại các khu vực xung đột và chịu tác động mạnh của biến đổi khí hậu như Cộng hòa Dân chủ Congo, Sudan và vùng Sahel. Hiện tượng hạn hán kéo dài ở Sừng Châu Phi, lũ lụt tại Tây Phi cùng với gián đoạn chuỗi cung ứng nông nghiệp đã đẩy nhu cầu viện trợ lương thực lên mức cao kỷ lục.

Vấn đề di cư

Năm 2025, di cư ở châu Phi chủ yếu mang tính nội vùng, phản ánh sự chênh lệch phát triển và nhu cầu sinh kế trong lục địa. Dân cư di dời do xung đột vẫn là yếu tố nổi trội, đặc biệt tại Sudan và khu vực Tây - Trung Phi. Song song với đó, biến đổi khí hậu và mất an ninh lương thực tiếp tục làm gia tăng tính dễ bị tổn thương tại Vùng Sừng châu Phi. Trước áp lực nhân đạo và phát triển bền vững, vấn đề di cư nội vùng của các quốc gia châu Phi đang được đẩy mạnh kiểm soát, hồi hương và hợp tác khu vực.

Suy thoái tài nguyên rừng và đa dạng sinh học

Đây tiếp tục là vấn đề nghiêm trọng của khu vực. Dữ liệu từ Global Forest Watch và FAO cho thấy trong giai đoạn 2023-2024, châu Phi mất hàng triệu héc-ta rừng nhiệt đới nguyên sinh, tập trung tại lưu vực sông Congo. Tình trạng đốt rừng để trồng trọt, khai thác gỗ trái phép, mở rộng đất nông nghiệp không kiểm soát làm suy giảm khả năng hấp thụ carbon, ảnh hưởng trực tiếp tới các cam kết Net Zero của khu vực.

Khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo

Đổi mới sáng tạo và công nghệ

Năm 2025, đổi mới sáng tạo và công nghệ ở châu Phi ghi nhận nhiều bước tiến quan trọng, định hình chiến lược số hóa và ứng dụng trí tuệ nhân tạo AI nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội. Liên minh châu Phi (AU) đưa AI trở thành ưu tiên chiến lược cấp lục địa, tổ chức Đối thoại Cấp cao về Phát triển và Quản trị AI tại Addis Ababa với sự tham gia của hơn 40 quốc gia, hướng tới khai thác AI để tăng cường hòa nhập xã hội và hỗ trợ thực hiện các Mục tiêu Phát triển Bền vững (AU, 2025).

Từ định hướng chính sách, hệ sinh thái khởi nghiệp AI tại châu Phi phát triển sôi động với nhiều ứng dụng thực tiễn. Tiêu biểu, Kenya có Signvrse, là nền tảng AI dịch ngôn ngữ ký hiệu theo thời gian thực, góp phần mở rộng khả năng tiếp cận công nghệ số cho người khiếm thính. Ngân hàng Phát triển châu Phi (AfDB) đánh giá, nếu được triển khai hiệu quả, AI có thể trở thành động lực tăng trưởng then chốt, đóng góp tới 1.000 tỷ USD vào GDP châu Phi năm 2035 (AfDB, 2025b). Hạ tầng số và điện toán đám mây cũng đóng vai trò nền tảng cho chuyển đổi số, khi 61% doanh nghiệp châu Phi ưu tiên triển khai công nghệ đám mây, 55% ứng dụng AI, 44% chú trọng an ninh mạng. Xu hướng này cho thấy sự chuyển mạnh “từ thử nghiệm sang ứng dụng thực tế”; nhất là trong các lĩnh vực quản trị công, tài chính, giáo dục (Allafrica, 2025).

Lĩnh vực năng lượng tái tạo

Trong lĩnh vực chuyển đổi năng lượng xanh, đầu tư và công suất lắp đặt năng lượng tái tạo tiếp tục gia tăng. Dữ liệu của IRENA (2025) và IEA cho thấy, tổng công suất điện mặt trời và điện gió tại châu Phi giai đoạn 2015-2024 duy trì mức tăng trưởng hai con số hàng năm. Nhiều dự án quy mô lớn được triển khai tại Ai Cập (Công viên năng lượng mặt trời Benban), Morocco (Công viên năng lượng mặt trời Noor Ouarzazate), Nam Phi, Kenya. Đồng thời, châu Phi đang trở thành trung tâm tiềm năng về hydrogen xanh, với các biên bản ghi nhớ trị giá hàng chục tỷ USD được ký kết tại Ai Cập, Mauritania, Namibia, Nam Phi, hướng tới xuất khẩu sang châu Âu vào năm 2030.

AfDB nhận định, thông qua cải cách quản trị tài nguyên và tăng cường huy động nguồn lực trong nước, châu Phi có thể huy động thêm hàng nghìn tỷ USD để đầu tư cho hạ tầng xanh và thực hiện các Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDGs)

Tuy vậy, quá trình chuyển đổi xanh tại châu Phi bị kìm hãm bởi 3 yếu tố: (1) Dòng vốn đầu tư năng lượng sạch phân bổ mất cân đối: Theo IEA, khoảng 80% vốn đầu tư năng lượng tập trung tại một số quốc gia Bắc Phi và Nam Phi, trong khi châu Phi hạ Sahara vẫn đối mặt với tình trạng thiếu hụt năng lượng nghiêm trọng. Ước tính hiện còn hơn 600 triệu người chưa được tiếp cận điện ổn định, tạo rào cản lớn cho công nghiệp hóa và phát triển kinh tế số. (2) Khủng hoảng tài chính: Lãi suất quốc tế tăng cao, rủi ro tín dụng khiến chi phí vốn cho các dự án năng lượng tái tạo tại châu Phi cao gấp 2-3 lần so với các nước phát triển. (3) Bất ổn chính trị: Yếu tố này gia tăng rủi ro đầu tư, hạn chế dòng vốn tư nhân vào các dự án hạ tầng dài hạn.

Quan hệ đối ngoại và vị thế của châu Phi năm 2025

Trong lĩnh vực đối ngoại, năm 2025 chứng kiến những chuyển động đáng chú ý trong quan hệ giữa châu Phi và các đối tác lớn.

Hợp tác đa phương

Năm 2025, Hội nghị thượng đỉnh G20 lần thứ 20 được tổ chức tại Johannesburg, Nam Phi, là lần đầu tiên diễn đàn kinh tế quan trọng nhất thế giới diễn ra trên lục địa Phi với chủ đề “Solidarity, Equality, Sustainability”. Hội nghị tập trung vào nhiều nội dung ưu tiên như

phát triển toàn diện, giảm bất bình đẳng, chống biến đổi khí hậu, tài chính cho chuyển đổi năng lượng, thúc đẩy công nghệ. Nam Phi giữ chức Chủ tịch G20 và đăng cai Hội nghị thượng đỉnh G20 được xem là dấu mốc quan trọng, thể hiện nỗ lực đề cao tiếng nói của các nước “toàn cầu phương Nam” trong định hình chính sách đối ngoại và quản trị thế giới.

Hợp tác song phương

Năm 2025, Mỹ duy trì hợp tác chặt chẽ với châu Phi. Quan hệ giữa châu Phi và Mỹ trong năm 2025 diễn ra trong bối cảnh Mỹ tái định hình ưu tiên chiến lược với lục địa, chuyển từ “viện trợ truyền thống” sang các “thỏa thuận giao dịch và hợp tác”, nhằm đáp ứng chiến lược “America First”.

Lần đầu tiên Mỹ tổ chức Hội nghị Thượng đỉnh Kinh doanh Mỹ - Phi lần thứ 17 tại Luanda, Angola vào tháng 6/2025; sau đó gặp gỡ các nhà lãnh đạo của năm quốc gia Tây Phi tại Nhà Trắng vào tháng 7/2025. Sự quan tâm ngày càng tăng từ Mỹ và phương Tây đối với châu Phi không đơn thuần vì hòa bình, phát triển, ổn định châu Phi, mà do lợi ích chiến lược riêng của từng chủ thể. Trong các Hội nghị Thượng đỉnh Kinh doanh Mỹ - Phi và các cuộc gặp với lãnh đạo Tây Phi, Mỹ luôn đề cao ưu tiên các nguồn tài nguyên khoáng sản trọng yếu. Quan hệ Mỹ - Phi cũng bị thử thách bởi các động thái chính sách đối ngoại của Mỹ. Cụ thể, cuối năm 2025, Mỹ triệu hồi một số lượng lớn các đại sứ tại Châu Phi, thể hiện chủ trương “tái cấu trúc hiện diện ngoại giao theo mức độ ưu tiên” đối với khu vực; song nhưng cũng tạo ra lo ngại về sự gián đoạn trong đối thoại và hợp tác song phương. Những diễn biến này đặt ra câu hỏi về tính nhất quán trong chính sách Mỹ đối với châu Phi, ảnh hưởng từ chính sách đối nội đối đến đối ngoại. Về thương mại và đầu tư, Mỹ tiếp tục hỗ trợ các dự án hạ tầng chiến lược như Lobito Corridor, dự án đường sắt và logistics kết nối các nguồn tài nguyên trọng yếu của Trung Phi (các mỏ đồng và cobalt) với thị trường toàn cầu, được hỗ trợ thông qua hợp tác với EU và Ngân hàng Phát triển châu Phi, nhằm giảm sự thống trị hạ tầng của đối tác Trung Quốc. Những sáng kiến này không chỉ thể hiện cam kết của Mỹ trong việc đa dạng hóa quan hệ kinh tế với châu Phi mà còn phản ánh quan điểm của Mỹ về “tính chiến lược của Châu Phi” trong an ninh cung ứng toàn cầu.

Quan hệ giữa châu Phi và các cường quốc Phương Tây năm 2025 thể hiện nỗ lực thúc đẩy hợp tác chiến lược và triển khai các dự án trọng điểm.

Sự kiện ngoại giao quan trọng là Hội nghị thượng đỉnh Liên minh Châu Âu - Liên minh châu Phi (EU-AU), được tổ chức tại Luanda, Angola tháng 11/2025, với sự tham gia của nhiều nhà lãnh đạo cấp cao từ cả hai khối. Trong hợp tác đầu tư: (1) EU cùng Mỹ và Ngân hàng Phát triển châu Phi, thúc đẩy Dự án Lobito Corridor. Dự án này nằm trong khuôn khổ chiến lược Global Gateway của EU (nhằm mở rộng đầu tư hạ tầng bền vững và tự chủ trước Trung Quốc). EU đang điều chỉnh chính sách viện trợ cho Châu Phi, chú trọng hơn tới lợi ích chiến lược và lợi ích kinh tế, đưa quan hệ EU - Châu Phi vào vị thế trung tâm trong bối cảnh lục địa Phi đang nỗ lực tìm kiếm đối tác phát triển bền vững hơn (Financial Times, 2025). (2) Dự án tuyến đường sắt và vận tải dài 1.300 km nối Angola với Cộng hòa dân chủ Congo DRC và Zambia, cải thiện kết nối thương mại khu vực. Dự

án này được hỗ trợ bởi các sáng kiến như Global Gateway, G7 PGII (Partnership for Global Infrastructure and Investment)... hướng tới mục tiêu tăng hiệu quả xuất khẩu khoáng sản và hàng hóa châu Phi ra thị trường toàn cầu, đồng thời góp phần phát triển các chuỗi giá trị địa phương. (3) Chương trình Global Gateway Africa - Europe Investment Package (trong khuôn khổ Global Gateway), mục tiêu huy động khoảng 150 tỷ Euro cho các dự án xanh, số hóa, tạo việc làm, hỗ trợ phát triển cơ sở hạ tầng bền vững, năng lượng sạch và kết nối thương mại đường bộ, hàng hải và kỹ thuật số tại Châu Phi. Thỏa thuận này được triển khai qua mạng lưới Team Europe (gồm EU, các quốc gia thành viên và các định chế tài chính) nhằm tăng cường quan hệ đối tác chiến lược, thu hút vốn tư nhân, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế địa phương (International Partnerships, 2025).

Trung Quốc tiếp tục là một trong những đối tác chiến lược hàng đầu của châu Phi trong năm 2025, với nhiều chương trình hợp tác ngoại giao, kinh tế, thương mại

Đầu năm 2025, Ngoại trưởng Trung Quốc thực hiện chuyến công du quan trọng tới nhiều quốc gia châu Phi như Namibia, Cộng hòa Congo, Chad, Nigeria để thúc đẩy tiến trình hợp tác Nam-Nam, củng cố quan hệ thương mại, đầu tư cơ sở hạ tầng, duy trì ảnh hưởng giữa bối cảnh cạnh tranh địa chiến lược ngày càng gia tăng. Hội chợ Triển lãm Kinh tế và Thương mại Trung Quốc - Châu Phi (China - Africa Economic and Trade Expo), được tổ chức thành công tại Trung Quốc tháng 6/2025. Tại đây, nhiều thỏa thuận hợp tác được ký kết, thúc đẩy thương mại và đầu tư vào các lĩnh vực như hạ tầng, năng lượng, nông nghiệp, sản xuất. Sự kiện nhấn mạnh cam kết lâu dài của Trung Quốc trong việc mở rộng quan hệ kinh tế với châu Phi, đồng thời phản ánh tầm quan trọng chiến lược của châu Phi đối với các mục tiêu thương mại và đầu tư của Trung Quốc. Tuy nhiên, quan hệ này cũng diễn ra trong bối cảnh cạnh tranh với các cường quốc khác, đặc biệt là Mỹ và EU. Trung Quốc duy trì hợp tác sâu rộng với đối tác châu Phi, đồng thời thể hiện sự cứng rắn trong các vấn đề quan hệ quốc tế với các cường quốc. Từ đó, chiến lược này chi phối cách Bắc Kinh định vị mối quan hệ với châu Phi trong bối cảnh môi trường địa chiến lược và cạnh tranh quyền lực toàn cầu ngày càng phức tạp.

Quan hệ giữa châu Phi - Nga trong năm 2025 tiếp tục được củng cố, đặc biệt trên lĩnh vực an ninh và chính trị, phản ánh chiến lược mở rộng ảnh hưởng của Nga tại lục địa.

Cột mốc quan trọng nhất trong năm là Hội nghị Bộ trưởng Diễn đàn Đối tác Nga - Châu Phi lần thứ 2 tổ chức tại Cairo (Ai Cập) tháng 12/2025 nhằm rà soát thực hiện các thỏa thuận từ Hội nghị Thượng đỉnh St. Petersburg năm 2023. Các bên đã ký kết tuyên bố chung về việc xây dựng một thế giới đa cực công bằng. Năm 2025, Nga chính thức mở lại và mở mới đại sứ quán tại Niger, Nam Sudan, Sierra Leone. Nga cũng công bố kế hoạch mở cơ quan đại diện tại Gambia, Liberia, Togo, Comoros trong tương lai gần. Tại châu Phi, Nga tiếp tục xây dựng hình ảnh một đối tác cung cấp an ninh và hỗ trợ kinh tế mà không đi kèm các điều kiện về nhân quyền hay cải cách dân chủ như phương Tây. Điều này đặc biệt thu hút các chính quyền đang đối mặt với bất ổn chính trị. Có thể nói, năm 2025, Nga nỗ lực chứng minh là “đối tác toàn diện hơn là một nhà cung cấp an ninh đơn

thuần”. Dù đối diện với thách thức tài chính và cạnh tranh từ các đối thủ lớn vẫn rất gay gắt, Nga đã thành công trong việc thiết lập một chỗ đứng “vững chắc không thể đảo ngược” tại nhiều khu vực trọng yếu của lục địa Phi.

Hợp tác Nhật Bản và châu Phi được đẩy mạnh thông qua Hội nghị Quốc tế Tokyo về Phát triển Châu Phi TICAD

Tại Hội nghị Quốc tế Tokyo về Phát triển Châu Phi lần thứ 9 TICAD 9 (Tokyo International Conference on African Development) diễn ra ở Yokohama từ ngày 20-22/8/2025, chủ đề “Co-create Innovative Solutions with Africa”. Trong đó, Nhật Bản và nhiều đối tác quốc tế cùng lãnh đạo châu Phi cam kết đẩy mạnh hợp tác trong các lĩnh vực thương mại, đầu tư hạ tầng, chuyển đổi số, đổi mới sáng tạo, phát triển con người. Sự kiện này tạo nền tảng cho hàng trăm thỏa thuận hợp tác, tăng cường đầu tư, liên kết chuỗi giá trị, thúc đẩy thương mại hai chiều, đồng thời tái khẳng định cam kết song phương bền vững giữa Nhật Bản và châu Phi, phù hợp với mục tiêu phát triển của Liên minh châu Phi (UNDP, 2025). Trong khuôn khổ TICAD, nhiều đối tác cam kết hỗ trợ phát triển năng lực số cho châu Phi. Nổi bật là sáng kiến của Các Tiểu vương quốc Arab Thống nhất (UAE) cung cấp gói đầu tư 1 tỷ USD cho hạ tầng và ứng dụng AI tại châu Phi được công bố tại Hội nghị G20, nhằm tăng cường giáo dục, chăm sóc sức khỏe, thích ứng khí hậu thông qua giải pháp công nghệ (Nellie Peyton, 2025).

Đánh giá chung về tình hình châu Phi năm 2025

Năm 2025 cho thấy một châu Phi đang đứng trước những thách thức an ninh - chính trị nghiêm trọng nhưng đồng thời cũng cho thấy khả năng thích ứng và tìm kiếm vai trò chủ động hơn trong quan hệ quốc tế. Một mặt, xung đột kéo dài, khủng bố, đảo chính tiếp tục là những lực cản lớn đối với ổn định và phát triển của châu lục. Mặt khác, các nỗ lực ngoại giao, hợp tác khu vực và tiếng nói ngày càng rõ nét của châu Phi trên trường quốc tế cho thấy lục địa này không hoàn toàn bị động trước những biến động toàn cầu. Đối mặt với tình trạng bất ổn nội bộ thường xuyên và cạnh tranh bên ngoài leo thang, cách thức để châu Phi đạt được sự ổn định và an ninh lâu dài phụ thuộc mạnh mẽ vào tăng cường năng lực quản trị nội bộ và kiên quyết thúc đẩy đoàn kết nội lục.

Hiện nay, nguyên nhân sâu xa của sự bất ổn ở một số nước châu Phi là năng lực quản trị yếu kém và các vấn đề xã hội và sinh kế mang tính hệ thống như nghèo đói, thất nghiệp, giáo dục kém phát triển và thiếu dịch vụ công cộng. Một báo cáo của UNDP đã chỉ rõ đây là nguyên nhân gốc rễ của sự lan rộng và hoành hành khủng bố ở khu vực Sahel. Ngoài ra, thách thức lớn với Châu Phi là kết nối kỹ năng với thị trường lao động ở châu Phi gồm cạnh tranh tìm việc cao, do số lượng lao động trẻ ngày càng tăng.

Các cường quốc lớn như Mỹ, Liên minh châu Âu (EU), Trung Quốc, Nga đều triển khai những chiến lược khác nhau nhằm gia tăng ảnh hưởng tại châu Phi. Sự can dự của các nước lớn không chỉ mang lại cơ hội phát triển kinh tế mà còn đặt ra những thách thức về chính trị, chủ quyền và nợ công. Việc Hoa Kỳ và các nước phương Tây tiếp tục tập

trung vào châu Phi cũng được thúc đẩy bởi cạnh tranh chiến lược với các cường quốc lớn khác. Chính sách của Mỹ đối với châu Phi chịu ảnh hưởng nặng nề bởi “tư duy giao dịch” và “trò chơi tổng bằng không” của tổng thống đương nhiệm, nhằm tối đa hóa lợi ích với chi phí tối thiểu. Để đạt được mục tiêu này, Mỹ không chỉ giảm đáng kể đầu tư an ninh và viện trợ cho châu Phi mà còn tăng thuế đối với hàng hóa châu Phi trên diện rộng, gây áp lực chiến lược lên các quốc gia chủ chốt ở khu vực như Nam Phi, Nigeria. Quan hệ Mỹ - Nam Phi căng thẳng, cùng với nguy cơ mất ưu đãi thương mại theo AGOA, cho thấy những rủi ro hiện hữu trong quan hệ với các đối tác truyền thống. Nhiều quốc gia châu Phi buộc phải đa dạng hóa quan hệ đối ngoại trong bối cảnh Mỹ cắt giảm viện trợ và điều chỉnh ưu tiên chiến lược. Điều này mở ra cơ hội cho các đối tác khác như Trung Quốc, Nga gia tăng ảnh hưởng; đồng thời đặt ra yêu cầu đối với châu Phi trong việc cân bằng lợi ích và bảo vệ không gian chính sách độc lập.

Triển vọng Châu Phi năm 2026

Bước sang năm 2026, triển vọng của châu Phi phụ thuộc lớn vào khả năng giải quyết xung đột thông qua các cơ chế hòa bình bền vững, tăng cường năng lực quản trị, tận dụng hợp tác quốc tế một cách chiến lược. Những gì diễn ra trong năm 2025 không chỉ là bức tranh hiện tại, mà còn là chỉ dấu quan trọng cho quỹ đạo chính trị, an ninh và ngoại giao của châu Phi trong giai đoạn tới.

Theo báo cáo African Economic Outlook 2025 của Ngân hàng Phát triển Châu Phi (AfDB), GDP thực tế của châu Phi có thể đạt khoảng 4,0% vào năm 2026, nửa đầu năm 2026 có thể duy trì ở mức 3,5-4,0% nếu không xuất hiện cú sốc lớn. Tuy giá dầu và khoáng sản tiếp tục biến động, song các quốc gia giàu tài nguyên chiến lược (cobalt, lithium) có cơ hội thu hút đầu tư nhờ nhu cầu phục vụ chuyển dịch năng lượng toàn cầu.

Tuy Châu Phi giàu tiềm năng về năng lượng tái tạo, tăng trưởng công suất của lĩnh vực này vẫn ở mức thấp so với thế giới. Do đó, đẩy mạnh các cơ chế tài chính xanh sẽ quyết định tiến trình chuyển đổi xanh của châu lục trong giai đoạn tới.

Sự chông chéo lợi ích của các tác nhân bên ngoài đã góp phần kéo dài và phức tạp hóa nhiều xung đột, khiến các nỗ lực hòa bình do Liên minh châu Phi (AU) hay các tổ chức khu vực dẫn dắt gặp nhiều trở ngại. Điều này đặt ra thách thức lớn đối với chủ quyền và khả năng tự chủ chiến lược của các quốc gia châu Phi.

Được thúc đẩy bởi Liên minh châu Phi và các tổ chức tiểu vùng, các quốc gia châu Phi đã đạt được những kết quả đáng kể về sự đoàn kết và tự lực trong những năm gần đây, thể hiện rõ trong sự phát triển sâu rộng của Khu vực Thương mại Tự do Lục địa châu Phi AfCFTA. Trong tương lai, các quốc gia châu Phi cần tăng cường sự đoàn kết và tự lực ở ba cấp độ: cấp độ tiểu vùng, cấp độ châu lục, cấp độ Nam bán cầu. Châu Phi cũng cần dựa vào nền tảng hợp tác đa phương của Nam bán cầu để tăng cường hơn nữa hợp tác chiến lược với các nước trong khu vực này.

Khả năng hợp tác Việt Nam và Châu Phi

Hợp tác thương mại Việt Nam và Châu Phi năm 2025

Năm 2025 được xem là “năm bản lề” trong quan hệ thương mại giữa Việt Nam và Trung Đông - Châu Phi nói chung, khu vực Châu Phi nói riêng.

Không còn dừng lại ở trao đổi thương mại đơn thuần, hợp tác đã chuyển sang giai đoạn đầu tư chiều sâu và hội nhập chuỗi cung ứng. Nông, lâm, thủy sản Việt Nam đặt mục tiêu đạt 70 tỷ USD kim ngạch xuất khẩu năm 2025, trong đó thị trường Trung Đông và Châu Phi đóng vai trò động lực tăng trưởng mới (thay thế cho sự sụt giảm ở các thị trường truyền thống). Điểm nhấn lớn nhất năm 2025 là việc Việt Nam chính thức khai thác Hiệp định Đối tác Kinh tế Toàn diện (CEPA) với UAE cùng nhiều điều khoản miễn thuế. UAE không chỉ là thị trường tiêu thụ mà còn là trạm trung chuyển để hàng Việt (đặc biệt là dệt may và điện tử) tái xuất sang Châu Phi và Châu Âu.

Hợp tác thương mại Việt Nam - Châu Phi chuyển từ xuất thô sang chế biến

Quan hệ Việt Nam với Châu Phi năm 2025 chuyển dịch mạnh mẽ từ việc chỉ bán gạo, nông sản sang hợp tác đầu tư và chuyển giao công nghệ. Bộ Ngoại giao Việt Nam tổ chức sự kiện "Gặp gỡ Châu Phi 2025" (Meet Africa 2025), kết nối trực tiếp doanh nghiệp Việt Nam với các đại sứ quán Châu Phi để tháo gỡ rào cản thông tin và thanh toán.

Bảng 1: Xuất khẩu Việt Nam sang Châu Phi năm 2025

Quốc gia	Kim ngạch xuất khẩu	Mặt hàng xuất khẩu chủ lực	Xu hướng nổi bật
Nam Phi	Khoảng 1,2 - 1,3 tỷ USD (Dự báo cả năm) (9 tháng đầu năm đạt khoảng 1,02 tỷ USD)	Điện thoại, giày dép, dệt may, cà phê, hạt tiêu	Kim ngạch 2 chiều giảm nhẹ (28%) so với cùng kỳ năm 2024 do biến động kinh tế tại Nam Phi.
Bờ Biển Ngà	Lớn thứ 2 về Gạo (Thị phần trên 21%)	Gạo (Tăng trưởng 96% về giá trị), vật liệu xây dựng	Trở thành thị trường nhập khẩu gạo lớn thứ 2 của Việt Nam trong năm 2025.
Ghana	Lớn nhất về Gạo (Tháng 9/2025) (Thị phần 22%)	Gạo (Tăng trưởng 53,5%), hàng tiêu dùng	Vượt Philippines (tạm thời) trở thành thị trường nhập khẩu gạo số 1 của Việt Nam, tháng 9/2025.
Ai Cập	Khoảng 210 triệu USD (Nông sản 11 tháng)	Cà phê, hạt tiêu, cá tra, hạt điều, cơm dừa	Cửa ngõ xuất khẩu nông sản vào Bắc Phi. Kim ngạch nông sản 11 tháng đạt 193 triệu USD.
Algeria	Khoảng 260 - 300 triệu USD (Dự báo) (Tăng trưởng 200% trong 10 tháng)	Cà phê thô, hạt điều, hạt tiêu, thủy sản	Tăng trưởng đột biến (200%) nhờ xúc tiến thương mại mạnh mẽ sau đại dịch và các chuyến thăm cấp cao.
Nigeria	Khoảng 150 - 200 triệu USD (Ước tính)	Hàng dệt may, thiết bị điện tử, gạo	Thị trường tiềm năng, nhưng gặp khó khăn về thanh toán và biến động tỷ giá đồng Naira.
Tổng	Khoảng 4 - 5 tỷ USD	Gạo (tỷ trọng lớn nhất), linh kiện điện tử, vật liệu xây dựng	Châu Phi trở thành thị trường thay thế quan trọng khi các thị trường truyền thống gặp khó khăn.

Nguồn: Hải quan Việt Nam, 2025

Năm 2025 cho thấy sự dịch chuyển lịch sử của hạt gạo Việt Nam. Khi Philippines tạm ngừng nhập khẩu vào tháng 9/2025, Ghana và Bờ Biển Ngà lập tức vươn lên trở thành các khách hàng lớn nhất, "cứu" kim ngạch xuất khẩu gạo của Việt Nam không bị sụt giảm sâu. Năm 2025, Việt Nam không chỉ xuất khẩu gạo mà còn đưa các mặt hàng giá trị cao (cà phê chế biến, hạt điều, thủy sản) vào một số quốc gia Châu Phi chủ chốt. Ai Cập với dân số hơn 100 triệu người là thị trường tiêu thụ tiềm năng nhất Bắc Phi cho cá tra và hạt tiêu của Việt Nam. Mức tăng trưởng thương mại 200% với Algeria là con số ấn tượng nhất trong năm, cho thấy hiệu quả của việc khai phá các thị trường ngách (cà phê, hạt điều) tại Châu Phi. Việt Nam tiếp tục duy trì xuất siêu sang hầu hết các nước Châu Phi (trừ một số nước nhập khẩu dầu thô, điều thô như Bờ Biển Ngà, Nigeria). Châu Phi vẫn là nguồn cung nguyên liệu thô quan trọng (điều, gỗ, bông) cho các nhà máy chế biến tại Việt Nam.

Hợp tác đầu tư Việt Nam - Châu Phi năm 2025

Hợp tác đầu tư giữa Việt Nam và Châu Phi năm 2025 không dàn trải mà tập trung vào 3 trụ cột Dầu khí, Viễn thông, Nông nghiệp. Đây là các lĩnh vực Việt Nam có lợi thế công nghệ và kinh nghiệm, phù hợp với nhu cầu phát triển của Châu Phi.

(+) Năng lượng và dầu khí là tiềm năng đầu tư lớn tại Algeria. Dự án Bir Seba (Algeria) là dự án đầu tư ra nước ngoài thành công nhất của Tập đoàn Dầu khí Việt Nam. Trong năm 2025, liên doanh PVEP - Sonatrach - PTTEP tiếp tục vận hành ổn định mỏ Bir Seba (lô 433a & 416b) với sản lượng khoảng 18.000 thùng/ngày. PVEP đang thúc đẩy triển khai giai đoạn 2, mở rộng khai thác và tìm kiếm các lô dầu khí mới (Tập đoàn Dầu khí Việt Nam, 2025). Dự án này không chỉ mang về nguồn dầu thô mà còn là biểu tượng ngoại giao kinh tế giữa hai nước.

(+) Viettel tiếp tục là nhà đầu tư Việt Nam lớn nhất và thành công nhất tại Châu Phi, đóng vai trò chủ lực cung cấp hạ tầng số tại nhiều quốc gia. Năm 2025, Movitel (liên doanh của Viettel) giữ vững vị trí nhà khai thác mạng có vùng phủ sóng lớn nhất, đạt 97% khu vực nông thôn. Movitel chuyển mình từ nhà mạng viễn thông sang công ty công nghệ, cung cấp giải pháp Chính phủ điện tử và ví điện tử (e-mola) cho 81% khách hàng di động. Tổng thống Mozambique gọi Movitel là "Phép màu Châu Phi", mời Viettel đào tạo nhân lực công nghệ cao cho quốc gia này. Viettel duy trì vị thế số 1 tại thị trường Burundi. Năm 2025, Lumitel tiên phong triển khai mạng 5G đầu tiên tại Burundi, đóng góp lớn vào phổ cập tài chính qua ví điện tử Lumicash. Dù gặp tranh chấp cổ đông kéo dài, chính phủ hai nước đang nỗ lực đàm phán để tái cấu trúc Nexttel (Cameroon). Đây vẫn là nhà mạng lớn thứ 3 tại Cameroon với hạ tầng 4G rộng khắp (Tổng Công ty Cổ phần Đầu tư Quốc tế Viettel, 2025).

(+) Việt Nam thực hiện chiến lược "Đổi gạo lấy an ninh lương thực". Thay vì chỉ xuất khẩu, Việt Nam đầu tư trồng lúa và chế biến tại chỗ để vượt rào cản thuế quan và logistic. Tại các nước Tây Phi như Senegal và Bờ Biển Ngà, Việt Nam triển khai các dự án chuyển giao kỹ thuật canh tác lúa nước (giống lúa ngắn ngày, năng suất cao). Các thỏa thuận này

thường đi kèm cam kết bao tiêu đầu ra hoặc đổi nông sản lấy quyền khai thác khoáng sản, dầu khí.

Trong 9 tháng đầu năm 2025, vốn đầu tư của Việt Nam ra nước ngoài tăng gấp 4,5 lần cùng kỳ, đạt 847 triệu USD, trong đó Châu Phi chiếm tỷ trọng đáng kể nhờ các dự án mở rộng của Viettel và Petrovietnam (Bộ Tài chính, 2025). Việt Nam đã nâng cấp quan hệ lên Đối tác Chiến lược với Nam Phi và Algeria. Đây là lần đầu tiên Việt Nam có đối tác chiến lược tại khu vực này, tạo khung pháp lý vững chắc cho hợp tác khoáng sản, năng lượng và viễn thông. Một điểm sáng đặc biệt là sự hiện diện của Vingroup tại CHDC Congo. Tập đoàn đã ký thỏa thuận phát triển một khu đô thị 6.300 ha và hệ thống giao thông xanh (xe buýt điện, taxi điện) tại thủ đô Kinshasa. Đây là mô hình "xuất khẩu trọn gói" giải pháp đô thị và công nghệ xanh đầu tiên của Việt Nam sang Châu Phi.

Hợp tác văn hóa, du lịch giữa Việt Nam và Châu Phi năm 2025

Hợp tác văn hóa và du lịch giữa Việt Nam và khu vực Trung Đông - Châu Phi năm 2025 không còn là hoạt động hỗ trợ mà đã trở thành "mũi nhọn ngoại giao mềm", tập trung vào du lịch cao cấp và khai thác thị trường Halal. Trong lĩnh vực du lịch Halal, Việt Nam mới thu hút mạnh dòng khách từ các quốc gia Trung Đông, còn lại từ khu vực Châu Phi vẫn còn ít (điều này phù hợp với đặc thù kinh tế của khu vực, nguồn khách du lịch từ châu Phi mới tập trung ở các quốc gia Bắc Phi, các vùng khác chưa nhiều tiềm năng).

Năm 2025, ngoại giao văn hóa với Châu Phi chuyển từ các sự kiện nhỏ lẻ sang các chiến dịch quy mô lớn. "Ngày Việt Nam" tại Nam Phi lần đầu tiên được tổ chức tại Pretoria với quy mô lớn, chào mừng hai nước nâng cấp quan hệ Đối tác Chiến lược mới. Sự kiện giới thiệu Không gian văn hóa Việt (tranh Đông Hồ, nón lá) và nghệ thuật múa rối nước tới khán giả Châu Phi, tạo tiếng vang lớn về hình ảnh Việt Nam. Sáng kiến "Gặp gỡ Châu Phi 2025" (Meet Africa 2025) không chỉ là sự kiện kinh tế, mà là diễn đàn văn hóa để các Đại sứ quán Châu Phi tại Hà Nội giới thiệu di sản quốc gia. Sự kiện đã tạo "cầu nối mềm", giúp người dân hai bên xóa bỏ các định kiến, hiểu hơn về sự phát triển hiện đại, năng động của đối tác.

Triển vọng hợp tác Việt Nam - Châu Phi năm 2026

Năm 2026 được kỳ vọng mở ra giai đoạn phát triển mới trong quan hệ hợp tác giữa Việt Nam và các quốc gia châu Phi, trong bối cảnh cả hai bên đều tìm kiếm những đối tác đa dạng, tin cậy, có tính hỗ trợ cao. Việt Nam khẳng định vai trò là một nền kinh tế đang phát triển năng động tại châu Á, có kinh nghiệm thực tiễn trong xóa đói giảm nghèo, phát triển nông nghiệp, chuyển đổi số, công nghiệp hóa, những lĩnh vực phù hợp với nhu cầu phát triển của nhiều quốc gia châu Phi. Châu Phi với thị trường rộng lớn, dân số trẻ, nguồn tài nguyên phong phú tạo ra dư địa đáng kể cho hợp tác thương mại, đầu tư và chuyển giao công nghệ. Triển vọng hợp tác năm 2026 sẽ tập trung vào các lĩnh vực then chốt như nông nghiệp công nghệ cao, an ninh lương thực, viễn thông, năng lượng tái tạo, giáo dục và đào tạo, y tế. Các cơ chế hợp tác song phương, đa phương và khuôn khổ hợp tác Nam - Nam.

Để hiện thực hóa tiềm năng này, hai bên nỗ lực tiếp tục cải thiện kết nối thể chế, thông tin thị trường, năng lực triển khai dự án, qua đó nâng cao tính bền vững và chiều sâu cho quan hệ Việt Nam - châu Phi.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt

1. Bộ Tài chính. (2025). *Báo cáo Tình hình đầu tư ra nước ngoài của Việt Nam 9 tháng đầu năm 2025*.
2. Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam. (2025). *Kỷ yếu Hội nghị Quốc tế về phát triển du lịch Halal tại Việt Nam 2025*.
3. Cục Hải quan. (2025). *Báo cáo tình hình xuất nhập khẩu Việt Nam*.
4. Tập đoàn Dầu khí Việt Nam. (2025). *Báo cáo Kết quả sản xuất kinh doanh năm 2025*.
5. Tổng Công ty Cổ phần Đầu tư Quốc tế Viettel. (2025). *Báo cáo Thường niên 2024 - Định hướng 2025*.

Tiếng Anh

1. ACCORD. 2025. *2025 Year End Review – ACCORD*, accessed December 29, 2025, <https://www.accord.org.za/analysis/2025-year-end-review/>
2. Africa and China: Turning FOCAC's Strategic Upgrades Into Real Outcomes - The Diplomat, accessed December 29, 2025, <https://thediplomat.com/2025/07/africa-and-china-turning-focacs-strategic-upgrades-into-real-outcomes/>
3. Africa's latest elections end with crackdowns on opposition and disputed results | PBS News, accessed December 29, 2025, <https://www.pbs.org/newshour/world/africas-latest-elections-end-with-crackdowns-on-opposition-and-disputed-results>
4. African Development Bank Group - *African Economic Outlook 2025 (AEO 2025)*.
5. African Union. 2025. *Africa governance and security report 2025*. AU.
6. Amani Africa. 2025. Informal consultation with countries in transition -, accessed December 29, 2025, <https://amaniafrica-et.org/informal-consultation-with-countries-in-transition/>
7. Cazzaniga, M., et al. (2024). *Gen-AI: Artificial intelligence and the future of work*. IMF Staff Discussion Notes No. 2024/001.
8. Central African Republic's incumbent president, a Russian ally, eyes a third term in key elections - AFRO American Newspapers, accessed December 29, 2025, <https://afro.com/central-african-republic-election-2025/>
9. Critical Threats. 2025. Year In Review: Africa File | Critical Threats, accessed December 29, 2025, <https://www.criticalthreats.org/analysis/2025-year-in-review-africa-file>

10. Guinea holds first presidential election since 2021 coup with junta leader likely to win - PBS, accessed December 29, 2025, <https://www.pbs.org/newshour/world/guinea-holds-first-presidential-election-since-2021-coup-with-junta-leader-likely-to-win>
11. International Energy Agency (IEA).2024. *Renewables 2024 / Electricity – Renewables 2024*.
12. International Monetary Fund. (2025). *Regional economic outlook: Sub-Saharan Africa*. IMF.
13. IRENA - *Renewable Capacity Highlights 2025*.
14. Muriuki, N. R. (2024). Debt sustainability challenges in Africa: The role of domestic debt. *World Economic Situation and Prospects: Monthly Briefing*, No. 180.
15. PAFTRAC survey highlights growing optimism and gaps in AfCFTA implementation, accessed December 29, 2025, <https://african.business/2025/12/trade-investment/paftrac-survey-highlights-growing-optimism-and-gaps-in-afcfta-implementation>
16. S/2025/342 - Security Council - the United Nations, accessed December 29, 2025, <https://docs.un.org/en/s/2025/342>
17. Ten Things to Watch in Africa in 2025 - GIGA Institute, accessed December 29, 2025, <https://www.giga-hamburg.de/en/publications/giga-focus/ten-things-to-watch-in-africa-in-2025>
18. Trump's Africa Policy: Commerce and Domestic Politics Clash - CSIS, accessed December 29, 2025, <https://www.csis.org/analysis/trumps-africa-policy-commerce-and-domestic-politics-clash>
19. UNCTAD. (2025). *Economic development in Africa report 2025*. Geneva.
20. What the Coup in Madagascar Means for Indo- Pacific? - Modern Diplomacy, accessed December 29, 2025, <https://modern diplomacy.eu/2025/11/09/what-the-coup-in-madagascar-means-for-indo-pacific/>
21. World Bank. (2025). *Africa's pulse: Improving governance and growth*. World Bank.